

HRK:s testpolicy

Syftet med dessa riktlinjer för testpolicy är att ge HRK:s medlemsföretag en modell att använda i sin strävan att säkerställa en etiskt oklanderlig och vetenskapligt förankrad testanvändning. Riktlinjerna handlar bl.a. om att skydda enskilda individer från missbruk av test och testresultat. Riktlinjer berör testanvändning som syftar till att mäta psykologiska funktioner i någon form hos individer eller grupper av individer inom bland annat följande verksamhetsområden:

Rekrytering - exempel på tjänster inom området:

- Executive Search
- Annonserad rekrytering
- Kandidatutvärdering/urval

Utveckling – exempel på tjänster inom området:

- Ledarutveckling
- Grupp - och teamutveckling
- Coaching

Avveckling - exempel på tjänster inom området:

- Karriärrådgivning
- Outplacement

Riktlinjerna bygger till stora delar på ”Riktlinjer för testpolicy inom organisationer, företag och myndigheter” (ISBN 91-973940-1-7) som Stiftelsen för Tillämpad Psykologi (STP) tillhandahåller.

Analys av behov

När en organisation har behov av att t.ex. nyanställa görs oftast en behovs- eller kravanalys. Denna analys följs av val av metoder för urval där test kan vara *en* metod bland andra. Oavsett verksamhetsområde ska användning av psykologiska test alltid ses i sitt sammanhang och inte användas slentrianmässigt för alla upptänkliga situationer och behov.

Val av testmetod

Om t.ex. en behovsanalys visar att psykologiskt test är en lämplig metod att använda ska ett lämpligt test väljas. Det är viktigt för kvaliteten på slutresultatet att det test som väljs är lämpligt att använda för det aktuella ändamålet och att testet håller hög vetenskaplig kvalitet. Den vetenskapliga kvaliteten ska finnas dokumenterad i tillgängliga vetenskapliga artiklar. Att ett test har stor spridning och används av många är inte i sig ett mått på kvalitet. Flera av dessa test saknar vetenskaplig dokumentation och har aldrig genomgått en opartisk granskning och bedömning. Den vetenskapliga dokumentationen ska bl.a. innehålla uppgifter om testets validitet och reliabilitet.

Validitet

Generellt menar man med god validitet frånvaron av systematiska mätfel. Validering av ett psykologiskt test ska ses som en process där man söker bevis för att den teori och empiri som är förhärskande inom testets användningsområde stödjer användandet av testet och att de tolkningar och slutsatser som dras utifrån testet är riktiga och tillförlitliga. Validiteten ska härvidlag bedömas utifrån den samlade bevismängden som finns tillgänglig och, sålunda, värderas i relation till testets användningsområde.

Reliabilitet

God reliabilitet definieras vanligtvis som frånvaron av slumpmässiga mätfel och rör precisionen i testet. Reliabiliteten i ett psykologiskt test bygger på att man söker minimera risken för slumppåverkan genom att säkerställa testets precision genom t.ex. klara och tydliga instruktioner och anvisningar, uppgifter som inte kan missförstås etc. Reliabiliteten bör bedömas i relation till vilka konsekvenserna blir av testets användning t.ex. vid organisationsförändringar. Är följderna av resultatet av testets användning mycket stora och avgörande för enskilda individer bör stora krav ställas på att detta inte påverkas av slumpen eller andra ovidkommande faktorer.

Validitet och reliabilitet i förhållande till konsekvenser av metodernas användning

När ett psykologiskt test ska användas bör det också finnas vetenskapliga studier som visar att de beslut och de konsekvenser som följer på användning av testet också är relevanta. Här handlar det om belegg för att de effekter och resultat testet ger också ger vägledning om lämpliga framtida insatser och förändringar.

Utförande och tolkning

Att använda psykologiska test kräver en speciell kompetens. Kvaliteten i testanvändningen ligger inte bara i testet i sig utan även i kompetensen hos den som använder det. Man brukar säga att ett psykologiskt test är ett instrument utan eget omdöme – ett etiskt och omdömesgillt bruk av test är upp till testanvändaren som person. En testning måste alltid genomföras på ett standardiserat sätt för att resultatet ska bli jämförbart med andra testades resultat dvs. alla som testas för ett speciellt syfte ska genomgå exakt samma testförfarande. Individer som ska testas har rätt att få information om vilka belegg det finns om att de metoder som används är reliabla och äger validitet för det avsedda syftet. Redan innan testningen ska det finnas en överenskommelse mellan testanvändaren och den testade om vem som ska få tillgång till testresultatet, tolkningen och bedömningen.

Återföring till den testade - valideringssamtal

När testningen är genomförd och tolkningen gjord ska resultatet presenteras för den testade på ett professionellt sätt genom personlig återkoppling. Resultatet går igenom och den testade får kommentera samt själv avgöra om och hur resultatet ska användas. Det ska finnas en modell för återkoppling t.ex. när och i vilken form återkoppling ges och upplägget ska den testade bli informerad om innan testningen.

Hantering av resultat

Testresultat är en integritetsmässigt känslig handling. Den testade "äger" sina testresultat vilket innebär att testpersonen måste ge sitt godkännande till att testresultaten förs vidare till andra s.k. "informerat samtycke". Datalagrat material ska hanteras enligt Personuppgiftslagen. Hos myndigheter där testresultat betraktas som en offentlig handling och inte enbart som en allmän handling ska rutiner finnas som värnar om de testades integritet.

Etiska aspekter

Det finns även etiska aspekter i hur den testade ska behandlas som testanvändaren måste känna till (se HRK:s etiska riktlinjer). Testanvändaren ska känna till och beakta gällande lagar som berör testanvändning, t.ex. diskrimineringslagarna. Psykologiska test omfattas av instrumentsekretess vilket innebär att testmaterial inte får hanteras så att frågor, testuppgifter eller andra bärande delar av testet sprids till obehöriga.

HRK:s Etiska råd

Den som testas bör ha en instans att vända sig till för att framföra klagomål eller anmäla problem vid användning av psykologiska test. HRK har ett Etiskt råd – Metodnämnden och Etiknämnden – som kan hantera klagomål relaterade till testanvändningen inom medlemsföretagen. HRK:s styrelse kan

utesluta sådana medlemsföretag som vid upprepade tillfällen bryter mot enskilda delar av den policy man har valt att ansluta sig till.

Granskning och bedömning av psykologiska test

Det är möjligt för testförläggare att lämna in test för en oberoende granskning av Stiftelsen för tillämpad psykologi (STP). STP gör en bedömning av testinstrumentet utifrån specifika granskningskriterier och denna utmynnar i en granskningsrapport. Som testanvändare eller potentiell sådan är det av vikt att känna till att de flesta granskningar som STP gjort i sig inte innebär att testmetoden är ”godkänd” utan endast ger ett utlåtande/omdöme om testmetodens psykometriska egenskaper och användbarhet. Granskningsrapporterna går att köpa av STP. Det finns även andra aktörer på den internationella marknaden som gör granskningar och bedömningar av psykologiska test. För svenska förhållanden är det granskningar och bedömningar som görs av det engelska psykologförbundet, British Psychological Society (BPS), och Det Norskes Veritas (DNV) som kan vara aktuella.

Se även **HRK:s etiska riktlinjer**